

## Περιεχόμενα

- I. Ποιοί/ες είμαστε.....
- II. Λίγα λόγια για τη συγκυρία.....
- III. Κεντρικοί άξονες της ανάλυσης μας.....
  - i. Κράτος
  - ii. Κεφάλαιο
  - iii. Πατριαρχία
  - iv. Διάχυτες εξουσίες
- IV. Η αντεπανάσταση σήμερα.....
- V. Οι αξιακές μας θέσεις.....
- VI. Επιδιώξεις και στοχεύσεις της συλλογικότητας..

## *Ποιοί/ες είμαστε*

Είμαστε αναρχικοί και αναρχικές που βρεθήκαμε και συλλογικοποιηθήκαμε μέσα από το χώρο του αυτοδιαχειριζόμενου στεκιού Στέγαστρο στο Γαλάτσι, όπου και αποφασίσαμε να προβούμε στη σύσταση μιας αναρχικής συλλογικότητας, η οποία θα διαθέτει ένα πιο συγκροτημένο πολιτικό πλαίσιο και έναν πιο επεξεργασμένο λόγο. Στο πλαίσιο αυτό, η σύσταση της αναρχικής μας συλλογικότητας αποτέλεσε για εμάς μια προσπάθεια να ζυμωθούμε περαιτέρω πολιτικά και να αναβαθμίσουμε τον λόγο και τις πρακτικές μας. Κομμάτι αυτής της προσπάθειας ήταν και οι τρεις εκδηλώσεις που πραγματοποιήσαμε («Ταξικοί αγώνες στον ελλαδικό χώρο», «Διασταυρούμενες καταπιέσεις στον ελλαδικό χώρο» και «Κρατική αναδιάρθρωση στον ελλαδικό χώρο»), με στόχο την ανταλλαγή απόψεων πάνω στα ζητήματα που απασχόλησαν την συνέλευση μας κατά τη διάρκεια της σύστασης της. Παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε στη προσπάθεια μας να συζητήσουμε τις θέσεις μας εκ του μηδενός και να καταλήξουμε σε κοινές αποφάσεις, η σύσταση της αναρχικής συλλογικότητας αποτέλεσε μια μακρά διαδικασία ανταλλαγής απόψεων, εμπλουτισμού θέσεων και ενδυνάμωσης των θεωρητικών μας εργαλείων και ως εκ τούτου των συντροφικών μας σχέσεων.

## *Λίγα λόγια για τη συγκυρία*

Βρισκόμαστε σε μια περίοδο όξυνσης των κοινωνικών και ταξικών διαχωρισμών, εργαζόμενοι/ες βιώνουν την εργοδοτική τρομοκρατία σε ένα όλο και πιο εντατικοποιημένο καθεστώς επισφάλειας, μετανάστ(ρι)ες βρίσκονται φυλακισμένοι/ες σε στρατόπεδα συγκέντρωσης, ενώ φαινόμενα γυναικοκτονιών και έμφυλης βίας, κρατικών δολοφονιών στις ελληνικές φυλακές, ρατσιστικών πογκρόμ και κρατικής καταστολής αποτελούν τη δική μας καθημερινότητα.

Το ελληνικό κράτος βασισμένο σε πυλώνες όπως ο πατριωτισμός, η εκκλησία και ο στρατός έχει μακρά ιστορική παράδοση στην ανάδυση εθνικισμών. Μιλώντας για τον τελευταίο καιρό παρατηρείται η ανάδυση του εθνικιστικού λόγου σε κάθε πτυχή της δημόσιας σφαίρας. Ιδιαίτερα, τα τελευταία χρόνια συναντήσαμε από πατριωτικές ομάδες με συνομοσιολογικό λόγο μέχρι τους «αγανακτισμένους» πολίτες του Αγίου Παντελεημόνα και τις ρατσιστικές επιτροπές κατοίκων. Αποκορύφωμα όλων η είσοδος της ναζιστικής Χρυσής Αυγής στη Βουλή και οι δολοφονίες του Σακζατ Λουκμάν και του Παύλου Φύσσα από φασίστες. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει για εμάς η τάση αυτές οι εθνικιστικές ομάδες να προσπαθούν να προβληθούν ως αντικαθεστωτικές προκειμένου να διεκδικήσουν την παρουσία τους στο δημόσιο χώρο. Χαρακτηριστικά παραδείγματα ήταν η αντιμνημονιακή ρητορική εμπλουτισμένη με πατριωτικά συνθήματα περί ανεξαρτησίας της Ελλάδας από γερμαναράδες, πλαισιωμένα τόσο από ακροδεξιές όσο και από αριστερές οργανώσεις, τα μακεδονικά συλλαλητήρια με αλυτρωτικά συνθήματα περί επέκτασης της χώρας, ως τις πρόσφατες οξυμένες συγκρούσεις ανάμεσα σε ρατσιστές κατοίκους των νησιών και δυνάμεις των ΜΑΤ που ο ρατσιστικός λόγος παρουσιάζεται ως μια πατριωτική απάντηση σε πολιτικές κυβερνήσεων που κρίνουν εκείνοι/ες ως ανθελληνικές. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα μετά την άνοδο των Ναζί και την είσοδο τους στην ελληνική βουλή, το αντικρατικό αντιφασιστικό κίνημα δυναμώθηκε και αντιφασιστικές συνελεύσεις με πολύμορφες δράσεις και πρωτοβουλίες κινητοποίησαν κόσμο στις γειτονιές. Η διεκδίκηση χώρου γινόταν σταδιακά όλο και πιο δύσκολη για τους φασίστες, καθώς σε κάθε καλεσμένη κεντρική συγκέντρωση αλλά και σε κάθε εμφάνιση τους σε δημόσιους χώρους και πλατείες έχουν να αντιμετωπίσουν ένα δυναμικό εξωθεσμικό και αποκεντρωμένο αντιφασιστικό κίνημα.

Η άφιξη πλήθος μεταναστών/ριων στο ελληνικό κράτος αποτέλεσε έναν ακόμη παράγοντα που έκανε τα ρατσιστικά αντανάκλαστα των ελλήνων πολιτών πιο φανερά. Συγχρόνως, το ελληνικό κράτος έχει εφαρμόσει τα τελευταία χρόνια ένα καθεστώς εξαίρεσης,

που χαρακτηρίζεται από στρατόπεδα συγκέντρωσης, την υποβάθμιση των όρων πρόσβασης στο άσυλο, επιχειρήσεις σκούπα και απελάσεις. Οι μετανάστες/ριες αόρατοι/ες και απομονωμένοι/ες βιώνουν την πιο βίαιη υποτίμηση των ζώων τους. Οι περισσότεροι/ες βρίσκονται στοιβαγμένοι/ες έγκλειστοι/ες σε δομές/φυλακές, ενώ οι «ελεύθεροι» εργάζονται σαν δούλοι σε καθεστώς μαύρης εργασίας με ελάχιστες αμοιβές και ταυτόχρονα με τον φόβο της απέλασης να λειτουργεί εκβιαστικά σε κάθε προσπάθεια διεκδίκησης καλύτερων όρων ζωής. Τα αφεντικά βλέπουν στους μετανάστες την πιο υποτιμημένη εργατική δύναμη, το ελληνικό κράτος μια ευκαιρία για χρηματοδοτήσεις από την Ε.Ε. και ένα μέρος της ελληνικής κοινωνίας στα νησιά εκμεταλλεζόμενο την κατάσταση τους κερδοσκοπεί σε βάρος τους. Τον τελευταίο καιρό μάλιστα στα σύνορα του Έβρου τα διακρατικά παιχνίδια μεταξύ ελληνικού και τουρκικού κράτους πραγματοποιούνται πιο φανερά από ποτέ πάνω στις αόρατες ζωές τους, φθάνοντας στο σημείο να αντιμετωπίζονται ως «ασύμμετρη απειλή». Αυτό έδωσε την αφορμή να ξεκινήσουν μια σειρά από ρατσιστικά πογκρόμ σε βάρος μεταναστών στα ελληνικά νησιά από «αγανακτισμένους» ρατσιστές κατοίκους, πάντα με την ανοχή ή και τη συνεργασία των αστυνομικών δυνάμεων. Στο πλαίσιο αυτό, η δημιουργία σχέσεων μεταξύ των ντόπιων και των μεταναστών, οι αδιαμεσολάβητοι κοινοί αγώνες με όρους κοινωνικής και ταξικής αλληλεγγύης αναδύονται πιο πολύ από ποτέ σε μια επιτακτική ανάγκη.

Επιπλέον, την τελευταία δεκαετία βιώνουμε τις συνέπειες της καπιταλιστικής κρίσης που ξέσπασε στον ελλαδικό χώρο. Κεκτημένα προηγούμενων ετών καταργήθηκαν με συνοπτικές διαδικασίες, οι μισθοί μειώθηκαν δραματικά, απεργίες επιστρατεύτηκαν, ενώ τα αφεντικά εκμεταλλεζόμενα τα ποσοστά ανεργίας και την απουσία αντιστάσεων επιβάλλουν με περίσσια ευκολία τους όρους τους, που περιλαμβάνουν μαύρη ή υποδηλωμένη εργασία, απλήρωτες υπερωρίες και ελαστικά ωράρια, αδιάκοπη επιτήρηση με κάμερες πάνω από τα κεφάλια μας, ενώ η απειλή της απόλυσης και της άμεσης αντικατάστασης μας αυξάνει την πίεση. Η οικονομική εξαθλίωση και η αναλωσιμότητα των εργαζόμενων κάνει με τη σειρά της δυσκολότερη την εμπλοκή τους, καθώς το ρίσκο της συμμετοχής σε απεργίες και σωματεία είναι μεγάλο, ενώ ο ρόλος των κομματικών σωματείων που αντλούν κομματική υπεραξία από τους εργατικούς αγώνες, οι επαγγελματίες συνδικαλιστές και οι συνεργασίες με την εργοδοσία απομακρύνουν τους/τις εργαζόμενους/ες από πιθανή επιθυμία ενεργής συμμετοχής και διεκδίκησης. Τη συνέχεια της εκδήλωσης αυτής της κρίσης καλούνται σήμερα να πληρώνουν και πάλι οι εργαζόμενοι/ες μέσω ενός νέου καθεστώτος έκτακτης ανάγκης «διαχείρισης του ιού», στο όνομα του οποίου επιδιώκουν να περάσουν αναίμακτα περισσότερα αντεργατικά μέτρα και επικαλούμενοι/ες την προστασία της δημόσιας υγείας το πέρασμα στη ψηφιακή ζωή(

τηλεργασία, τηλεεκπαίδευση). Στο πλαίσιο αυτό, η δημιουργία εργατικών ομάδων και η εμφάνιση των σωματείων βάσης σε ορισμένους κλάδους, μακριά από κομματικές εξαρτήσεις και λειτουργώντας οριζόντια είναι η μόνη θετική εξέλιξη των τελευταίων ετών στο τομέα της εργασίας.

Παράλληλα, παρατηρείται και η αύξηση της κρατικής καταστολής. Το τελευταίο διάστημα, μάλιστα, είμαστε αντιμέτωποι/ες με μια οξυμένη επίθεση του κράτους προς τον α/α χώρο με εκβιασμούς και τελεσίγραφα, εκκενώσεις, βίαιη καταστολή κάθε κινηματικής ενέργειας, κατάργηση ασύλου στα πανεπιστήμια μέχρι και απαγόρευση διαδηλώσεων συνολικά. Συγχρόνως, με αφορμή την πανδημία, ο κρατικός έλεγχος και η επιτήρηση φτάνει σε κάθε δημόσιο χώρο, απαγορεύοντας το άραγμα σε πλατείες και δημόσιους χώρους, αποξενώνοντας μας ακόμα περισσότερο, επιβάλλοντας μια «νέα κοινωνικότητα» μέσω της οθόνης. Η εικόνα των μπάτσων σε κάθε γωνιά, ακόμα και όταν πίνεις τη μύρα σου στην πλατεία έχει μετατραπεί σε κανονικότητα. Επιπλέον, το κράτος εντείνει την καταστολή του εκεί που ξέρει καλά τόσα χρόνια, στις φυλακές. Από τη μια σωφρονιστικά νομοσχέδια που σκληραίνουν κι άλλο την ήδη ασφυκτική συνθήκη του εγκλεισμού (νομοσχέδιο για τη δημιουργία φυλακών τύπου Γ) και από την άλλη η βίαιη καταστολή των εξεγέρσεων των κρατούμενων εντός των φυλακών (π.χ. η βίαιη καταστολή της πρόσφατης εξέγερσης στις γυναικείες φυλακές Ελαιώνα Θήβας μετά το θάνατο 35χρονης κρατούμενης). Με αφορμή τον ιό, μάλιστα, έχουν καταργηθεί ακόμα και τα επισκεπτήρια, που αποτελούν τη μόνη ανάσα των κρατούμενων.

Σε αυτήν τη συγκυρία πραγματοποιήσαμε τις συνελεύσεις μας για τα σύσταση της αναρχικής μας συλλογικότητας. Προσπαθώντας να απαντήσουμε στην ανάγκη για μια επίκαιρη αναρχική τοποθέτηση, διαπιστώσαμε ελλείψεις και κενά, τόσο σε επίπεδο περιεχομένου, όσο και στις συνηθισμένες πρακτικές που επιλέγουμε ως αναρχικό κίνημα τα τελευταία χρόνια, ελλείψεις που φυσικά έχουμε και εμείς και οι οποίες μόνο μέσα από την αυτοκριτική και την αποφυγή της στάσης πως είμαστε οι μόνοι/ες σωστοί/ες μπορούν να καλυφθούν, μιας στάσης που θεωρούμε ότι ενισχύει τους διαχωρισμούς και δεν μας βοηθά να συμπορευτούμε και να δημιουργήσουμε συμπεριληπτικούς αγώνες. Αναγνωρίζοντας την αναγκαιότητα να συνδέσουμε τους επιμέρους αγώνες, να εμπλακούμε δηλαδή χτίζοντας σχέσεις με τα άμεσα θιγόμενα υποκείμενα και με αποκλεισμένες κοινωνικές ομάδες και να ερμηνεύουμε τα ζητήματα από πολλές οπτικές και όχι μονομερώς ή αυτοαναφορικά, προχωρήσαμε στη σύσταση της συλλογικότητας μας, τοποθετώντας τους εαυτούς μας ενάντια

σε κράτος, κεφάλαιο, πατριαρχία και σε όλες τις εξουσίες που είτε επιβάλλονται από τα πάνω, είτε διαπερνούν τις κοινωνικές μας σχέσεις.

### ***Κεντρικοί άξονες της ανάλυσης μας:***

#### ***i. Κράτος***

Αρχικά, αναγνωρίζουμε το κράτος τόσο ως προστάτη του κεφαλαίου, καθώς αναλαμβάνει την εξυπηρέτηση των καπιταλιστικών συμφερόντων όσο και ως μηχανισμό που εγγυάται την αναπαραγωγή χρήσιμων, πειθήνιων και παραγωγικών υποκειμένων, έχοντας το ρόλο της άσκησης ελέγχου και πειθάρχησης πάνω στα υποκείμενα. Μέσω κρατικών θεσμών (του σχολείου, της δικαιοσύνης, της φυλακής κ.α.) πραγματοποιείται ένας σχολαστικός έλεγχος κάθε πτυχής της ζωής και των σωμάτων μας, προκειμένου να επιβληθεί μια διαγωγή και τελικώς να διαμορφωθούν τα υποκείμενα της επικράτειας κάθε έθνους/κράτους.

Συγχρόνως, το κράτος αποφασίζει ποιος λογίζεται ως πολίτης και αποδίδει δικαιώματα σε κοινωνικές ομάδες που θεωρεί χρήσιμες ή τα αφαιρεί από άλλες, κάτι που αλλάζει ανάλογα με τις εκάστοτε ιστορικές συνθήκες και τις κρατικές/εθνικές ανάγκες. Το έθνος αποτελώντας μια φαντασιακά κατασκευασμένη κοινότητα που επινοεί τον εαυτό της, οριοθετεί τα σύνορα της και ασκεί κυριαρχία εντός τους, συνδέεται με τη πολιτική των δικαιωμάτων, τα οποία αποδίδονται μονάχα σε όσους/ες εντάσσονται στον εθνικό κορμό. Στην μεγάλη αγκαλιά του έθνους θα χωρέσουν τελικά όλες οι σχέσεις εξουσίας και εκμετάλλευσης, καθώς μπροστά στο φαντασιακό εθνικό συνανήκειν οι οποιοσδήποτε ταξικές/κοινωνικές/έμφυλες διαφορές μοιάζουν ασήμαντες. Τόσο ο αριστερός πατριωτισμός, όσο και ο δεξιός εθνικισμός είναι όψεις της κυρίαρχης αφήγησης που έχει επιβληθεί, της αιμοτοβαμμένης εθνικής ενότητας που χτίζεται σε στρατόπεδα συγκέντρωσης, σε εργασιακά κάτεργα, στην ιερότητα των οικογενειακών δεσμών και στην τιμή της αρρενωπότητας, σε επιχειρήσεις σκούπα όσων περισσεύουν και σε καταστολή όλων όσων αμφισβητούν την «κανονικότητα» του έθνους.

Αντιλαμβανόμαστε, λοιπόν, πως το έθνος- κράτος αποτελεί πρόβλημα πέρα από το κεφάλαιο, καθώς η εκάστοτε κρατική διαχείριση δεν εξυπηρετεί, μόνο τα συμφέροντα του καπιταλισμού αλλά θέλει και να διατηρήσει την εξουσία του κράτους. Παρουσιάζόμενο ως εγγυητής της ασφάλειας των πολιτών του αποκτά το ρόλο του προστάτη των συμφερόντων τους, εδραιώνοντας την ανάθεση και την ιεραρχία, βασίζοντας τα σε ένα «υποτιθέμενο»

κοινωνικό συμβόλαιο. Το κράτος με οποιαδήποτε μορφή, είτε καπιταλιστικό, είτε εργατικό είναι δομημένο στην ανάθεση και ως εκ τούτου στη συσσώρευση υπερεξουσιών στα χέρια λίγων. Στο πλαίσιο αυτό, αρνούμαστε διλήμματα μεταξύ κρατικού και ιδιωτικού τομέα, καθώς γνωρίζουμε πως η προνοιακή πολιτική του κράτους έχει ως σκοπό τη νομιμοποίηση της ύπαρξης του και οι παροχές του αποτελούν μια συντονισμένη προσπάθεια αφομοίωσης των αντιστάσεων που ορθώνουν οι από τα κάτω.

## *ii. Κεφάλαιο*

Βασικός εχθρός μας είναι το καπιταλιστικό σύστημα που εδραιώνεται με την ιδιοκτησία, την εκμετάλλευση και την ταξική ανισότητα. Για την ανατροπή του θεωρούμε απαραίτητη την ενίσχυση της ταξικής συνείδησης και την οργάνωση των εργατών στη βάση των δικών τους συμφερόντων. Ωστόσο, επειδή συνήθως χρησιμοποιούμε έννοιες όπως η εργατική τάξη, το προλεταριάτο κλπ. αφηρημένα παρ' όλο που αποτελούν έννοιες περίπλοκες που αλλάζουν ανάλογα με τις ιστορικές και οικονομικές συνθήκες, θεωρούμε σημαντικό να εξηγήσουμε τον τρόπο που ορίζουμε την εργατική τάξη και την αναγκαιότητα να διαφοροποιηθούμε από την μαρξιστική θεώρηση και ερμηνεία της, τόσο όσον αφορά τον ορισμό της όσο και σε σχέση με την αντιμετώπιση της ως την πρωτοπορία του επαναστασιακού κινήματος.

Αντιλαμβανόμαστε πως το υποκείμενο «εργάτης» έχει αλλάξει κομβικά από τον τρόπο που καθοριζόταν παραδοσιακά, καθώς η ίδια η εργασία έχει αλλάξει μορφή. Μιλώντας για τον ελλαδικό χώρο όπου η πλειονότητα των κατοίκων της ανήκει στη λεγόμενη μεσαία τάξη, οι εργαζόμενοι διαφοροποιούνται σημαντικά τόσο μέσω των μεταξύ τους μισθολογικών διαβαθμίσεων, όσο και μέσω των διαφορετικών τύπων εργασίας που επιτελούν. Ορίζουμε, λοιπόν, ως τμήμα της εργατικής τάξης κάθε άτομο που πουλάει την εργατική του δύναμη παράγοντας υπεραξία, χωρίς όμως να εξουσιάζει τους άλλους. Η τελευταία επισήμανση είναι για εμάς σημαντική, καθώς υπάρχουν πολλές περιπτώσεις που άτομα που ανήκουν στην εργατική τάξη αφομοιώνουν τον λόγο των αφεντικών, επιδιώκουν την ατομική τους ανέλιξη και αναλαμβάνουν θέσεις επιτήρησης και αξιολόγησης των συναδέλφων τους. Γνωρίζουμε πως ο καπιταλισμός φροντίζει να διασπά την εργατική τάξη εκ των έσω, προσπαθώντας να επηρεάσει την κρίση του κάθε εργαζόμενου σε σχέση με το ποια τάξη θα επιλέξει να στηρίξει (με την εργοδοσία ή με τους συναδέλφους), και πως εντός των τάξεων υπάρχουν σημαντικές κοινωνικές διαστρωματώσεις. Για αυτούς τους λόγους επιδιώκουμε να ορίζουμε την τάξη μας

στο πλαίσιο μιας συνολικής ανάλυσης που περικλείει τόσο την ταξική όσο και την κοινωνική θέση και θεωρούμε επαναστατικό υποκείμενο εκείνο που αρνείται το σύνολο των εξουσιών, όχι μόνο των εργατικών.

Καθώς θεωρούμε πως το πρόβλημα δεν είναι το μέγεθος του κέρδους που αντλούν τα αφεντικά από την εργασία μας, αλλά η ίδια η εκμεταλλευτική σχέση της εργασίας, απορρίπτουμε διαχωρισμούς μεταξύ μεγάλων και μικρών αφεντικών, καπιταλιστών και μικρομαγαζοτόρων, γνωρίζοντας πως η σχέση εξουσίας παραμένει η ίδια και υπάρχει πόλεμος συμφερόντων ανάμεσα μας. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που μικρά αφεντικά κλαίγονται πως δεν τα βγάζουν πέρα εξαιτίας των μεγάλων επιχειρήσεων στους εργαζόμενους τους, στους οποίους χρωστούν δεδουλευμένα, ασφαλίζουν όποτε και όσες ώρες θέλουν, λειτουργώντας χειρότερα από μεγαλοεπιχειρηματίες, τους οποίους θα ήθελαν πολύ να φτάσουν. Για αυτούς τους λόγους οποιοσδήποτε διαχωρισμός σε μικρά και μεγάλα αφεντικά, θεωρούμε πως δικαιολογεί τους πρώτους και αποτελεί αποδοχή από πλευράς μας της εκμετάλλευσης που ασκείται σε βάρος μας.

### *iii. Πατριαρχία*

Επιθυμούμε να μην αναλύουμε την πατριαρχία μόνο ως αποτέλεσμα της καπιταλιστικής ταξικής διάρθρωσης αλλά ως ένα σύστημα εξουσίας που εμφανίζεται ιστορικά σε βάθος χρόνου. Γι' αυτό και θεωρούμε πως ακόμα και αν ανατραπούν κράτος και κεφάλαιο, οι έμφυλοι κοινωνικοί ρόλοι δεν θα καταργηθούν αυτόματα και οι αγώνες για την αποδόμηση τους συνεχίζονται.

Ζώντας στο ορθόδοξο ελληνικό κράτος, βιώνουμε τις συνέπειες την πατριαρχίας μέσω μιας σειράς καταπίεσεων που ανεχόμαστε ήδη από τη γέννηση μας. Με βασικό εγγυητή της διατήρησης της πατριαρχίας την αγία ελληνική οικογένεια, τα πατριαρχικά πρότυπα περνούν από γενιά σε γενιά ξεκινώντας μέσα από γελοία στερεοτυπικά δίπολα και φθάνοντας ως την άσκηση σωματικής βίας από τον πατέρα στην μητέρα και τα παιδιά. Στη συνέχεια σε θεσμούς όπως το σχολείο η πατριαρχία εδραιώνεται τόσο με την αναπαραγωγή σεξιστικών προτύπων στα σχολικά βιβλία, όσο και με την επιβολή συγκεκριμένων προτύπων ομορφιάς και με την ετεροφυλία ως το μόνο σεξουαλικό προσανατολισμό για τον οποίο γίνεται λόγος.



Φυσικά, η διατήρηση της πατριαρχίας αφορά άμεσα και τις ανάγκες του κεφαλαίου. Η απλήρωτη οικιακή εργασία εξακολουθεί να αποτελεί κατά κύριο λόγο αρμοδιότητα των γυναικών, που συγχρόνως ανταποκρίνονται συχνά και στον ρόλο της εργαζόμενης.

Παράλληλα, η επιταγή της μητρότητας αποτελεί μια ακόμα πτυχή της πατριαρχίας άμεσα συνδεδεμένη με το έθνος κράτος. Για το ελληνορθόδοξο και κρατικοπατριαρχικό φαντασιακό οι θηλυκότητες πρέπει να ανταποκριθούν αδιαμαρτύρητα σε μια σειρά επιταγές. Αρχικά, οφείλουν να ανταποκρίνονται στις αναπαραγωγικές ανάγκες του έθνους, για χάρη του οποίου χτίζονται μια σειρά από μυθολογικές αφηγήσεις όπως «το χτύπημα του βιολογικού ρολογιού» και κοινωνικά στερεότυπα όπως η αποτυχημένη γεροντοκόρισσα σε αντίθεση πάντα με τον άντρα εργένη. Το νόημα της ζωής των γυναικών είναι να επιτελέσουν τον ρόλο τους ως νοικοκυρές και τον ύψιστο ρόλο της μητρότητας, για χάρη του οποίου η θυσία του εαυτού τους ονομάζεται φροντίδα της οικογένειας.

Η συμβολή της εκκλησίας στο χτίσιμο ενός μύθου γύρω από την μητρότητα είναι καθοριστική. Η δαιμονοποίηση των εκτρώσεων ως αμαρτία επέτρεψε για πολλούς αιώνες τον πλήρη έλεγχο των σωμάτων των γυναικών, ενώ μέχρι και σήμερα παίζονται μικροπολιτικά παιχνίδια πάνω στο δικαίωμα της άμβλωσης. Η επιστήμη με τη σειρά της φροντίζει να επικυρώνει τις εθνικές αφηγήσεις με «αντικειμενικά» στοιχεία. Στην πάροδο των χρόνων άλλωστε η επιστήμη ήταν αυτή που απεδείκνυε την «ανωμαλία των ομοφυλόφιλων» και την «υπαρκτή ζωή των εμβρύων». Ιδιαίτερα, τον τελευταίο καιρό που το δημογραφικό ζήτημα ξαναπαίρνει δυναμικά στην εθνική ατζέντα, οι αναφορές σε ηθικά ζητήματα περί του δικαιώματος της άμβλωσης από συντηρητικούς κύκλους και από θρησκευτικά κινήματα δείχνει το μέγεθος της επιρροής του μύθου της μητρότητας ως ύψιστης αξίας στην πολιτική σκηνή. Συγχρόνως, το κράτος παρέχει όλο και περισσότερα επιδόματα για να ενισχύσει τις γεννήσεις, επιδόματα που φυσικά δεν δικαιούνται μετανάστριες ή ρομά, καθιστώντας σαφές πως επιθυμούν οι γυναίκες να αποτελούν μια μηχανή αναπαραγωγής για τις κρατικές/ εθνικές ανάγκες.

Το ζήτημα του φύλου είναι άμεσα συνδεδεμένο με το ζήτημα της σεξουαλικότητας. Στη συντηρητική ελληνορθόδοξη κοινωνία η ομοφυλοφιλία εξακολουθεί να θεωρείται από πολλούς/ες ανωμαλία, ενώ στην περίπτωση των τρανς ατόμων ακόμα και η παρουσία τους στον δημόσιο χώρο αποτελεί ρίσκο. Οι σεξιστικές/ομοφοβικές/τρανσφοβικές επιθέσεις και κάθε είδους παραβιαστικές συμπεριφορές στους δρόμους και στα μέσα μαζικής μεταφοράς, παρενοχλήσεις από συγγενείς, εργοδότες και «φίλους» αποτελούν καθημερινότητα. Η

κουλτούρα του βιασμού καλλιεργείται θεσμικά και κοινωνικά, ενώ ενισχύονται και συγκαλύπτονται τόσο μέσω της αγιοποίησης της ελληνικής οικογένειας, για την τιμή της οποίας, βιασμοί και κακοποιήσεις κρύβονται κάτω από το χαλάκι, όσο και μέσω της απόδοσης ευθυνών στα θύματα.

Όπως σε κάθε επιμέρους καταπίεση, το προσωπικό βίωμα κάθε θύματος έμφυλης βίας είναι για εμάς ιδιαίτερα σημαντικό για να κατανοούμε και να μπορούμε να σταθούμε αλληλέγγυοι/ες με όποιον τρόπο εκείνα επιθυμούν. Ωστόσο, είναι σημαντικό σε κάθε ανάλυση που αφορά το έμφυλο ζήτημα να τονίζουμε τον ρόλο του κράτος, του κεφαλαίου, των θεσμών, και της εκκλησίας. Παρ' όλο που αντιλαμβανόμαστε πως η κατοχύρωση ορισμένων δικαιωμάτων από πλευράς του κράτους βελτιώνει τη συνθήκη ζωής και εργασίας γυναικών και λοάτκι+ ατόμων, συγχρόνως, ενσωματώνει τις αντιστάσεις, αφού ικανοποιώντας ορισμένα αιτήματα δυσχεραίνει την έμπρακτη αμφισβήτηση της πατριαρχίας και του ρόλου του κράτους στην συγκρότηση της και προβάλλει τη νομική ισότητα έναντι της ουσιαστικής. Γνωρίζοντας, λοιπόν, πως η πατριαρχία αναπαράγεται σε θεσμικό και καθημερινό επίπεδο, επιδιώκουμε να συζητάμε για την έμφυλη καταπίεση συνδέοντας την με άλλες καταπίεσεις και να υπερασπιζόμαστε την αντισεξιστική αντίβια ως μέσο υπεράσπισης των σωμάτων μας και των ζωών μας.

#### **iv. Διάχυτες εξουσίες**

Μια βασική παραδοχή στην οποία έχουμε προβεί ως αναρχικοί/ες είναι πως πολεμάμε την εξουσία στο σύνολο της και σε κάθε μορφή με την οποία συναντάται, κάτι που διαχρονικά μας διαφοροποιεί από επαναστατικά κινήματα που αναγνώριζαν τον εχθρό τους μονάχα στο καπιταλιστικό και κρατικό σύστημα, και που αντιλαμβανόμενοι την εξουσία ως μια κάθετη σχέση διαχώριζαν απλοϊκά εξουσιαστές από εξουσιαζόμενους. Σε αντίθεση με αυτήν την μονόπλευρη αντίληψη περί εξουσίας, επιδιώκουμε να αναλύουμε την εξουσία ως σχέση τόσο μεταξύ των κυρίαρχων πόλων (κράτος και αφεντικά) και των υπηκόων/εργαζομένων, όσο και μεταξύ καταπιεσμένων υποκειμένων που μη αντιλαμβανόμενα ή εκμεταλλευόμενα τα προνόμια τους ασκούν εξουσία σε όσους/ες βρίσκονται σε μειονεκτική κάθε φορά θέση. Χωρίς να ισχυριζόμαστε πως ο κατάλογος των εξουσιών μπορεί ποτέ να τελειώσει, αναφέρουμε χαρακτηριστικά ζητήματα όπως η εκμετάλλευση της φύσης, η ρατσιστική αντιμετώπιση των μεταναστών, της μη αρτιμελών, των ψυχικά νοσούντων, των τοξικοεξαρτημένων, καθώς και όσων δεν τηρούν συγκεκριμένα πρότυπα ομορφιάς που επιβάλλονται κοινωνικά. Πρόκειται για τα αποτελέσματα μιας σειράς κοινωνικών κατασκευών περί «φυσιολογικού» και μη,

«αισθητικά ωραίου και άσχημου», «επικίνδυνου», ενώ συγχρόνως το υγιεινίστικο μοντέλο ζωής και η καθαρότητα ως κοινωνική αξία πετά στο περιθώριο όσους/ες δεν ανταποκρίνονται σε αυτό.

Θεωρούμε, λοιπόν, πως οι αποκλεισμοί προέρχονται από τα πάνω (καθώς υπάρχουν για εκείνους σημαντικά οφέλη από όλους αυτούς τους διαχωρισμούς) αλλά αποτελούν και απόρροια κοινωνικών αντιλήψεων που παράγονται και αναπαράγονται από τα κάτω, έχοντας κι εμείς με τη σειρά μας εκπαιδευτεί και διαμορφωθεί ως υποκείμενα να βλέπουμε τις άλλες ταυτότητες ως τέτοιες. Καθώς πολλοί/ες που καταπιέζονται στο υπάρχον αδυνατούν (ή δεν θέλουν) να αντιδράσουν απέναντι στους εκμεταλλευτές κάθε μορφής, οδηγούνται σε μια επίδειξη δύναμης και άσκησης εξουσίας εκεί που αισθάνονται οι ίδιοι/ες κυρίαρχοι/ες.

Αντιλαμβανόμαστε πως οι εξουσίες διαπλέκονται μεταξύ τους και θεωρούμε πως είναι σημαντικό να συνειδητοποιήσουμε πως και εμείς οι ίδιοι/ες μεγαλωμένοι/ες μέσα σε εξουσιαστικές δομές αδυνατούμε να απεμπλακούμε ξαφνικά από την αναπαραγωγή εξουσιαστικών σχέσεων απλά και μόνο επειδή είμαστε αναρχικοί/ες. Απαιτείται μεγάλη προσπάθεια για να αναγνωρίσουμε τα προνόμια μας έναντι των άλλων (ταξικά, έμφυλα, κοινωνικά) και να προσπαθήσουμε όχι να τα καταργήσουμε, καθώς η λύση δεν είναι να προβούμε σε έναν ανταγωνισμό με νικητή τον πιο καταπιεσμένο, αλλά να συνδεθούμε με τους/τις καταπιεσμένους/ες και να παλέψουμε μαζί τους, ώστε να πάψουν να είναι, ακόμα και αν εμείς δεν βρισκόμαστε στην ίδια θέση. Μόνο μέσα από την άμεση εμπλοκή με άμεσα θιγόμενα υποκείμενα και κοινωνικές ομάδες θεωρούμε πως θα μπορούσαμε να αναγνωρίζουμε τον τρόπο που οι εξουσιαστικές σχέσεις διαπλέκονται, ώστε να καταφέρουμε τελικά να μην βρίσκουν χώρο στο εσωτερικό των διαδικασιών μας. Η ουσία βρίσκεται για εμάς στη συνειδητοποίηση πως οι αγώνες πρέπει να είναι συμπεριληπτικοί και να προσεγγίζονται πολύπλευρα, καθώς ο αντιεξουσιαστικός αγώνας δεν μπορεί να ιεραρχεί κάποιες εξουσίες έναντι άλλων αλλά οφείλει να παλεύει για την συνολική κατάργησή τους.

## *Η αντεπανάσταση σήμερα*

Η αντεπανάσταση είναι αποτέλεσμα πρακτικών που έρχονται σε αντίθεση ή στέκονται ως εμπόδια στην προσπάθεια συγκρότησης ενός δυναμικού επαναστατικού κινήματος. Σε μια προσπάθεια να κατανοήσουμε καλύτερα τα διάφορα σημεία αντεπανάστασης που συναντάμε, επιλέξαμε να προβούμε σε ένα διαχωρισμό μεταξύ της αντεπανάστασης που καλλιεργείται από τα πάνω και των αντεπαναστατικών πρακτικών που αναπαράγονται από τα κάτω και εδραιώνονται εντός των κατώτερων ταξικών και κοινωνικών στρωμάτων.

Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνεται η κρατική καταστολή σε όποια μορφή παρουσιάζεται (είτε με την αστυνομία και τις διάφορες υπηρεσίες της, είτε με τον στρατό). Αντιλαμβανόμαστε την κρατική καταστολή (αστυνομία, στρατός) ως τους μηχανισμούς που διαθέτει το κράτος για να αντιμετωπίσει τους ιδεολογικούς του εχθρούς και όποιον αμφισβητεί την κυριαρχία του τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό του, να επιβάλλει τις πολιτικές του αποφάσεις και τα συμφέροντά πολλών οικονομικών και επιχειρηματικών δικτύων που μέσω αυτού επιβάλλουν την δική τους κερδοσκοπική ατζέντα.

Εκτός από τη βίαιη καταστολή το κράτος επιλέγει συχνά να ενδυναμώσει την αντεπανάσταση χρησιμοποιώντας την πετυχημένη συνταγή της αφομοίωσης αγώνων και κινημάτων. Αναφερόμαστε κυρίως στην μεθοδικότητα κάποιου πολιτικού φορέα που αφομοιώνει κινηματικές διαδικασίες και κινηματικούς πολιτικούς χώρους και μετατρέπει τους αγώνες σε θεσμικούς. Συγχρόνως, παρουσιάζεται με διάφορες τάσεις «εναλλακτισμού» ή χαλαρώνει ελαφρώς τα νομοθετικά δεσμά, πετώντας σοσιαλδημοκρατικές καραμέλες, τάσσοντας ψεύτικες ελπίδες και προκαλώντας κινηματικές καθιζήσεις. Στην ίδια λογική βρίσκεται και το φαινόμενο της κηδεμόνευσης κοινωνικών και εργατικών αγώνων για τα οφέλη κάποιου πολιτικού φορέα, που πολιτικά προσδοκεί προς μια άλλη κρατική διαχείριση αφανίζοντας ιστορικά τους αγώνες που δεν βρίσκονται υπό την αιγίδα του.

Ως αποκορύφωμα της αντεπανάστασης από τα πάνω μπορούμε να χαρακτηρίσουμε τον πόλεμο, που αφορά τόσο μια κατάσταση διακρατικής εμπλοκής όσο και συγκυρίες “έκτακτης ανάγκης” που “απαιτούν” ενισχυμένο κρατικό κοινωνικό έλεγχο και συνεπώς, καταστολή. Αναφερόμενοι/ες στη σημερινή συνθήκη του παγκόσμιου πόλεμου με έναν «άορατο εχθρό» θεωρούμε πως βιώνουμε σε μεγάλη ένταση ένα ακόμη τέτοιο καθεστώς έκτακτης ανάγκης, με έλεγχο κάθε πτυχής της ζωής και με την επιβολή όλο και περισσότερο περιορισμών στην καθημερινότητα μας.

Όσον αφορά την αντεπανάσταση από τα κάτω κομβικό ρόλο παίζουν οι κάθε είδους άτυπες ιεραρχίες, που συναντάμε ακόμη και στον χώρο τον οποίο αναφερόμαστε, όπου θεωρητικά επικρατεί οριζοντιότητα. Αναλύοντας λίγο παραπάνω το φαινόμενο της άτυπης ιεραρχίας που παρατηρείται σε συλλογικοποιήσεις, επιχειρούμε να το ερμηνεύσουμε ως απόρροια κάποιων χαρακτηριστικών όπως η εξειδίκευση και η ανάθεση σε κάποια ζητήματα (π.χ. η ύπαρξη «ειδικών ατόμων» για εκάστοτε ζητήματα) και η μη συμβολή του συνόλου των μελών στις επιμέρους διαδικασίες. Αυτό οδηγεί, συνήθως, σε μια σειρά από χειραγωγήσεις.

Η χειραγώγηση ως σημείο αντεπανάστασης από τα κάτω, μπορεί να ξεκινήσει ως ατομικό χαρακτηριστικό και να καταλήξει σε επίπεδο συλλογικοτήτων. Το ανταγωνιστικό στοιχείο σε αυτό προκύπτει στη προσπάθεια του ατόμου ή του συνόλου να εδραιώσει την άποψή του πάνω από άλλες, οδηγώντας σε διαιρέσεις, οι οποίες πέραν του δημιουργικού κομματιού που μπορεί να προκύψει μετά από μια συνειδητή διάσπαση καλύπτοντας περισσότερες ανάγκες από την αρχική, μπορεί να καταλήξει εύκολα σε μη θεμιτά αποτελέσματα όπως είναι η διάλυση δομών και συλλογικοτήτων και κατά επέκταση στην απομόνωση και στην απομαζικοποίηση του επαναστατικού κινήματος.

Επιπλέον, οι διαιρέσεις αποτελούν έναν αποτελεσματικό μηχανισμό αντεπανάστασης και σε κοινωνικό επίπεδο, καθώς αφορούν διαδικασίες εσωτερίκευσης των ιδεολογικών μηχανισμών κράτους και κεφαλαίου που γίνονται φανερές μέσα από φαινόμενα όπως η αναζήτηση της ατομικής ανέλιξης. Στο πλαίσιο αυτό η πιο ακραία μορφή της αντεπανάστασης από τα κάτω είναι ο κοινωνικός κανιβαλισμός, τον οποίο ερμηνεύουμε ως το απόλυτο επίπεδο του ατομικισμού. Ιδιαίτερα σε περιόδους όξυνσης των αντιθέσεων το φαινόμενο του κοινωνικού κανιβαλισμού αυξάνεται λόγω του κοινωνικού αυτοματισμού που ενεργοποιεί συντονισμένα το κράτος.

Ξεχωριστό πεδίο αναφοράς είναι ο φασισμός στις διάφορες εκφάνσεις του, ο οποίος αποτελεί βασικό σημείο της αντεπανάστασης. Προερχόμενος από τα πάνω ο φασισμός δρα σε συνεργασία με την αστική τάξη και αποτελεί λύση ανάγκης, όποτε η αστική δημοκρατία δυσκολεύεται να εδραιώσει την κυριαρχία της, ενώ, αντίστοιχα, όταν ξεφεύγει του ελέγχου της «τον καταδικάζει» υποδεικνύοντας την πρωτοκαθεδρία της. Συγχρόνως, όμως, ο φασισμός στελεχώνεται και δυναμώνεται ιδεολογικά και από τα κάτω, από άτομα κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων, τα οποία αναλαμβάνουν τον ρόλο του εκφοβισμού και της καταστολής αγώνων και κινημάτων και διαίρεσης των καταπιεσμένων με φυλετικά, έμφυλα και κάθε είδους ρατσιστικά κριτήρια.

## *Οι αξιακές μας θέσεις*

Συζητώντας, πάνω στον τρόπο που οργανωνόμαστε πολιτικά ως αναρχικοί/ες αλλά και στον τρόπο που επιθυμούμε να δρούμε και να υπάρχουμε και έξω από αυτό το πλαίσιο, αποδεχόμενοι/ες πως σε κάθε περίπτωση το προσωπικό είναι πολιτικό, επιθυμούμε να λειτουργούμε με κεντρικές αξίες τη συντροφικότητα, την αμοιβαιότητα και την αλληλεγγύη.

Αντιλαμβανόμενοι/ες ορισμένες προβληματικές που παρουσιάζονται στο αναρχικό κίνημα και στην κοινωνία ευρύτερα, τονίζουμε τη διαφοροποίηση της αλληλεγγύης από την φιλανθρωπία και ως εκ τούτου από κάθε είδους εξάρτηση. Επιθυμούμε δηλαδή να στηρίζουμε μέσα από τις δράσεις μας καταπιεσμένα υποκείμενα και κοινωνικές ομάδες που βρίσκονται σε ανάγκη, δίνοντας όμως στις δράσεις αυτές χαρακτήρα οριζοντιότητας και ισοτιμίας. Θεωρούμε υποχρέωση μας να προσφέρουμε την αλληλεγγύη μας σε οποιονδήποτε βιώνει τα αποτελέσματα κάθε τύπου εξουσιών, θέτοντας ως μοναδικό όρο ο αποδέκτης της να μην σχετίζεται με κανένα τρόπο με το κράτος και τους θεσμούς, να μην αποτελεί εκπρόσωπος ή εκφραστής του κεφαλαίου (μικρά και μεγάλα αφεντικά) ή φορέας οποιασδήποτε μορφής εξουσίας καταχρώντας προνόμια εις βάρος άλλων (π.χ. εκφραστής έμφυλης βίας ή ρατσιστής) αλλά και να μην συμμετέχει συνειδητά στην αντεπανάσταση με μοναδική προϋπόθεση να αναγνωρίζει τον εαυτό του μέσα σε κάποια πτυχή των κοινωνικών αρνήσεων και να συναινεί στην αλληλεγγύη μας.

Κρίνουμε απαραίτητη την ύπαρξη της αμοιβαιότητας στον τρόπο λειτουργίας μας, εννοώντας πως οι σχέσεις μας επιδιώκουμε να χτίζονται στη βάση του συλλογικού «εμείς». Έξω από λογικές ανταποδοτικότητας που κυριαρχούν, καθώς οι εμπορευματικές σχέσεις διαπερνούν κάθε πτυχή της ζωής, η αμοιβαιότητα αφορά την υποχρέωση να δρούμε με σεβασμό στους/ις συντρόφους/ισσες μας, να αναλαμβάνουμε από κοινού τις ευθύνες της δράσης μας και να στεκόμαστε δίπλα τους έμπρακτα όταν αντιμετωπίζουν προβλήματα. Δεδομένου ότι ο ατομικισμός είναι η κυρίαρχη ιδεολογία του καπιταλισμού, απαντάμε με συλλογικοποίηση, με περαιτέρω ενίσχυση των συντροφικών μας σχέσεων και με την δέσμευση της τήρησης των συλλογικών μας αποφάσεων, καθώς θεωρούμε το ζήτημα της συνυπευθυνότητας κομβικής σημασίας για κάθε αναρχικό/η.

## *Επιδιώξεις και στοχεύσεις της συλλογικότητας*

Αναφορικά με τον τρόπο που επιθυμούμε να παρεμβαίνει η συλλογικότητα και τα θέματα, με τα οποία να καταπιάνεται, αναγνωρίζουμε την αναγκαιότητα να απεμπλακούμε από ένα άκριτο «κυνήγι επικαιρότητας» και από την ανάγκη να παράξουμε αντανακλαστικά λόγο και δράση σε κάθε γεγονός που βρίσκεται ανά περιόδους στην κεντρική πολιτική σκηνή, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν θα στηρίζουμε αντίστοιχες συντροφικές πρωτοβουλίες. Ωστόσο, επιθυμούμε να μην προσεγγίζουμε τα ζητήματα μόνο βάσει κινηματικής επικαιρότητας αλλά να έχουμε κάποιες σταθερές θεματικές, καθώς θεωρούμε ότι με αυτόν τον τρόπο θα αποφύγουμε την παγίδα να περιοριστούμε σε αμυντικού περιεχομένου δράσεις.

Σε κάθε επιμέρους ζήτημα θεωρούμε σημαντικό να επιχειρούμε την επικοινωνία με τα άμεσα θιγόμενα υποκείμενα, προκειμένου να αποφεύγουμε την αυτοαναφορική προσέγγιση των θεμάτων και να καταφέρνουμε να χτίσουμε σχέσεις αλληλεγγύης με μη αναρχικά καταπιεσμένα υποκείμενα. Στο πλαίσιο αυτό, στόχος μας είναι η άμεση εμπλοκή, και ως εκ τούτου η στήριξη και η σύνδεση υπαρχόντων αγώνων, αλλά και η δημιουργία νέων στη βάση της συμπερίληψης. Θεωρούμε πως κάθε αγώνας που δεν συμπεριλαμβάνει τις πολλαπλές καταπιέσεις, είτε περιχαρακωμένος από την «αναρχική καθαρότητα», είτε αυστηρά μονοθεματικός, έχει όρια, με τα οποία έχει αναμετρηθεί το αναρχικό κίνημα τα τελευταία χρόνια.

Χτίζοντας, λοιπόν, γέφυρες επικοινωνίας επιδιώκουμε ως συλλογικότητα να συνεισφέρουμε στο μέτρο των δυνατοτήτων μας στην ενίσχυση του αγώνα ενάντια σε όλες τις εξουσίες και έχοντας το βλέμμα στραμμένο στην κοινωνική επανάσταση και τη δημιουργία μιας αταξικής κοινωνίας αυτοοργάνωσης, ισότητας και ελευθερίας.